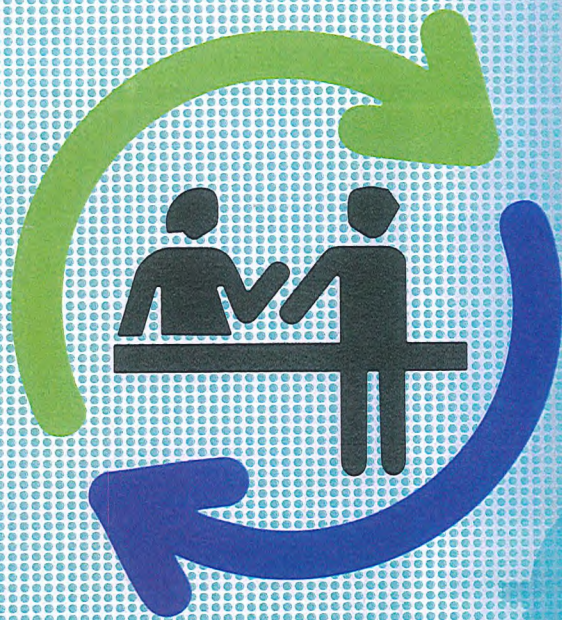

TXIKIZKAKO MERKATARITZA-ENPRESETAN BELAUNALDI-ERRELEBOA SUSTATZEKO LAGUNTZAK

Ezagutu itzazu
Vitoria-Gasteizko udalerrian
txikizkako merkataritzaren
sektoreko enpresetan
belaunaldi erreleboa
sustatzeko dirulaguntzak.

2024ko ekainaren 1etik 2025eko abenduaren 30era bitartean
merkataritza- edo konponketa-negozio bati jarraipena eman badiozu,
eta horren titularrak erretiroa hartuko bazuen, deialdi hau interesa
dakizuke.

Dirulaguntzaren gehieneko zenbatekoa 12.000 eurokoa izango da,
proiektuaren balorazioaren arabera.

Eskabideak aurkezteko epea:
2025eko abenduaren 30era arte

v-g.eus/errelebolaguntzak

Informazio gehiago: 010 / comercio@vitoria-gasteiz.org

ERRENTA
ARRAKALA HANDIAK LURRALDEAN

Berdintasunik ezak zeharkatuta

Lurraldean errenta baxuenak dituzten udalerriak Arabako Errioxakoak dira. Gorbeialdeko eta Lautadako zenbait udalerrri daude, ordea, rankinaren goikaldean. Hala, Arratzua-Ubarrundiak Navaridasen errenta bikoizten du. Sexuak ere berdintasun falta ekartzen du errentan: 9.603ko aldea dago gizonen alde.

Testua: **Estitxu Ugarte Lopez de Arkaute**. Grafikoak: **Ariz Mtz. de Luna**.

Saretzen egitasmoaren barruan, Hego Euskal Herriko herritarren eta familien errenta aztertu berri dute Tokikomek eta EITB taldeko hedabideek, modu bateratuan. Saretzen datu kazetaritza lantzea helburu duen lankidetzaren proiektuaren zortzigarren saiakera honen harira, Arabako aberastasuna nola banatzen den aztertu du ALEAk, udalerriz udalerrri, eta Gasteizko auzoak ere kontuan hartuta. Herrialdea zeharkatzen dituzten era guztietako desberdintasunak oso agerikoak dira datuei erreparatuta.

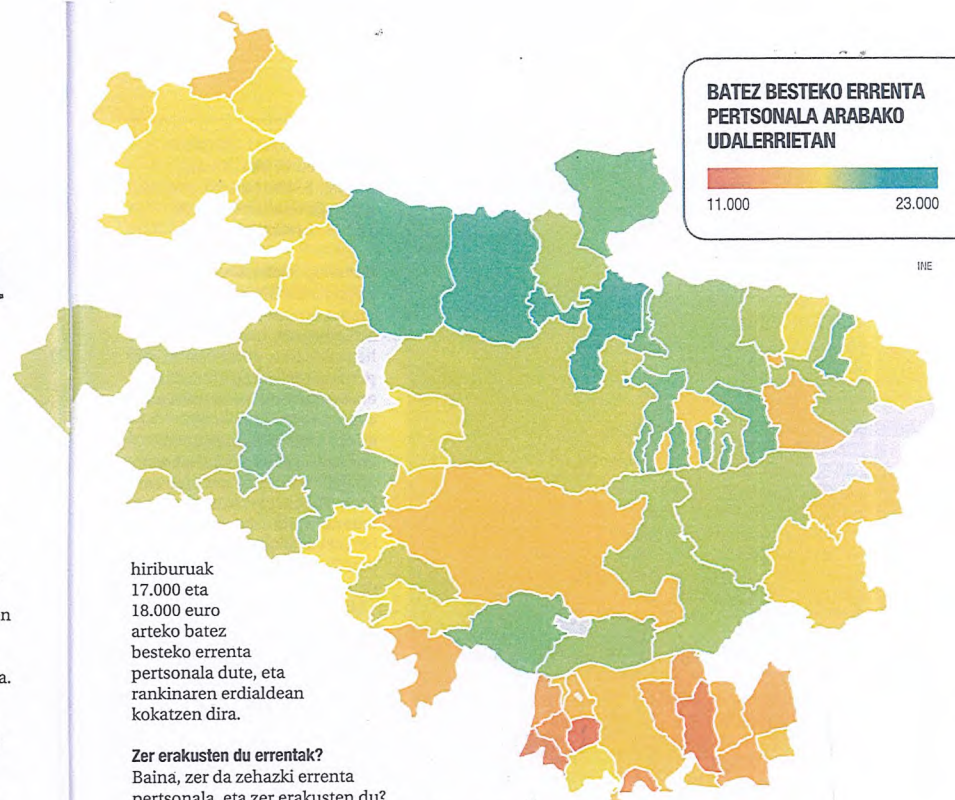
Lurraldeari dagokionez, Arabako Errioxan edo Gorbeialdean bizitzeak izugarritzko aldea dakarrela antzeman daiteke. Arratzua-Ubarrundia da batez besteko errenta pertsonal handiena duen probintziako udalerrria (22.503 euro), eta aldiz Navaridas da kapital txikiena duena bizilagun bakoitzeko (11.111 euro).

Hala jaso du Espainiako Estatistikako Institutu Nazionalak (INE) 2023. urteari buruz egindako azken txostenean.

Arabako errentaren rankinaren lehen hamar postuetan dauden udalerrriak hauek dira: Arratzua-Ubarrundia, Zigoitia, Zuia, Iruraiz-Gauna, Aramaio, Zalduondo, Burgu, Urizaharra, Añana eta Erriberagoitia. Txanponaren beste aldean, biztanleko aberastasun gutxien duten udalerrriak Navaridas, Lantziego, Mañueta, Lapuebla de Labarca, Villabuena, Samaniego, Kripan, Elvillar, Oion eta Ekora dira. Guztiak Arabako Errioxakoak.

EHUko Lan Harremanetako Fakultateko ekonomia aplikatuko irakasle Jon Bernat Zubiriren hitzetan, Hego Euskal Herrian errenta altuko udalerrri ugari daude, baina, bere ustez, kasu batzuetan "bizitoki efektuak" sortutako errentak dira, eta ez dute herri horren garapen ekonomikoa islatzen. "Gutxi batzuen errenta oso altuen ondorioz, batez besteko errenta pertsonala rankinaren buruan kokatzen da".

Bigarren faktore bat industrializazioa da, eta ikuspuntu horretatik Arabako Barne Produktu Gordinean (BPG) lanpostu industrialen pisu handiena duena Gasteiz hiriburua da, eta maila apalagoan Laudio, Amurrio eta Legutio. Hala ere, hiru udalerrri horiek eta

hiriburuek 17.000 eta 18.000 euro arteko batez besteko errenta pertsonala dute, eta rankinaren erdialdean kokatzen dira.

Zer erakusten du errentak?

Baina, zer da zehazki errenta pertsonala, eta zer erakusten du?

Pertsonak edo familiak dituzten errenta guztien batuketaren batez bestekoa da, hau da, urte osoan zehar jasotako soldata, etekin eta interesen batuketa. "Batez bestekoa den heinean, goiko errentek asko igotzen dute errenta pertsonala, eta ez du bereizten klase disparekotasuna, bereziki langile eta enpresarien artekoa", azaldu du Zubirik.

Araba osoan, batez besteko errenta pertsonala 17.806 eurokoa da, Hego Euskal Herriko bigarren baxuena (Nafarroan 16.423 eurokoa da, Gipuzkoan 19.616 eurokoa eta Bizkaian 18.738 eurokoa).

"Euskal Herriak Espainiak baino errenta pertsonal altuagoa du, baina Europan dagoen batez bestekoa baino baxuagoa. Espainiarekin alderatu beharrean, Europara begiratu behar dugu, eta zentzu horretan ez gaude batere ondo, batez ere urte urte gure abantaila erlatiboak gutxitzen diren heinean (nazioarteko lehiakortasun industrialaren beherakada, energia eta garraio sektorearen berrikuntza falta...)", esan du irakasleak.

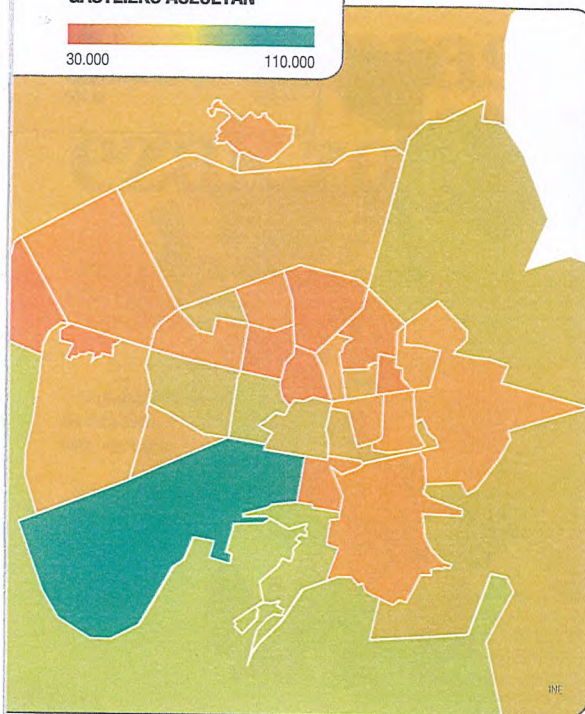
Hiriburuei dagokionez, aurreko aldeak areagotu egiten dira; izan ere, Donostian bizi diren pertsonen batez besteko errenta (22.330 euro) EAEko batez bestekoa baino handiagoa da, alde dezentez,

"GUTXIENKO ERRENTA BEHAR DUGU BAINA BATEZ ERE SOLDATA ETA LANPOSTU ONAK"

JON BERNAT ZUBIRI, EHUko IRAKASLEA

FAMILIA ERRENTA GASTEIZKO AUZOETAN

30.000 110.000

Bilbon (19.478 euro), Iruñean (17.247 euro) eta Gasteizen (17.982 euro) bizi direnen aldean, EAEko batez bestekotik gertuago dauden errentak 18.145 euroan baitaude.

Muturreko kontrasteak auzoetan
Hego Euskal Herriko errentaren mapak landa eremuaren eta hirigunearen, iparraldearen eta hegoaldearen, erdialdearen eta periferiaren arteko arrakalak erakusten ditu, baina baita auzo aberatsen eta pobreenen artekoa ere. INEren datuen arabera, errentaren gaineko arrakala udalerri handietan eta hiriburuetan gertatzen da, batez ere. Eta udalerrien barruko aldeak nabarmenagoak dira familia errenta aztertzen denean.

Hiriburu guztietan eta eskualdeko udalerrien kasu askotan, auzo aberatsenen eta pobreenen arteko arrakala 40.000 eurotik gorakoa da, eta Gasteizen adibidez, arrakala 75.000 eurorainokoa da; besteak beste, Arana, Alde Zaharra eta Ehari Gobeo auzoak eremu dirudunen oso azpitik daude; Mendizorrotza, esaterako. Hala, auzo batzuk pobreziaaren atalase inguruan

daude -18.000 euroko familia errenta-, eta beste batzuek, berriz, 39.000 euroko familia errenta (Gasteizko batez bestekoa) gainditzen dute.

Ildo horretan, Alde Zaharra eta Mendizorrotzaren arteko muturreko kontrastea berresten dute INEren azken datuek: Mendizorrotza (104.773 euro) da barrutirik dirudunena, eta haren atzetik daude hego-mendebaldeko landa eremua (62.804), Aretxabaleta-Gardelegi (62.218), eta Lovaina (57.273). Aldiz, auzo pobreenak Ehari Gobeo (29.708), Alde Zaharra (30.514), Arana (30.982), Koroatzeta (31.404) eta Zaramaga (31.460) dira.

Aberatsen fenomeno erresidentzialaren ondorioz du Mendizorrotzak errenta familiar altua, ez hainbeste soldatak eta etekinak hor bertan sortzen direlako. Izan ere, Mendizorrotzak bere errentaren ia %25 kapital higigarriatik lortzen du: akzioen salmentak, enpresen dibidenduak, transakzioen edo jarduera ekonomikoen ondoriozko gainbaliok eta lanetik kanpo lortzen

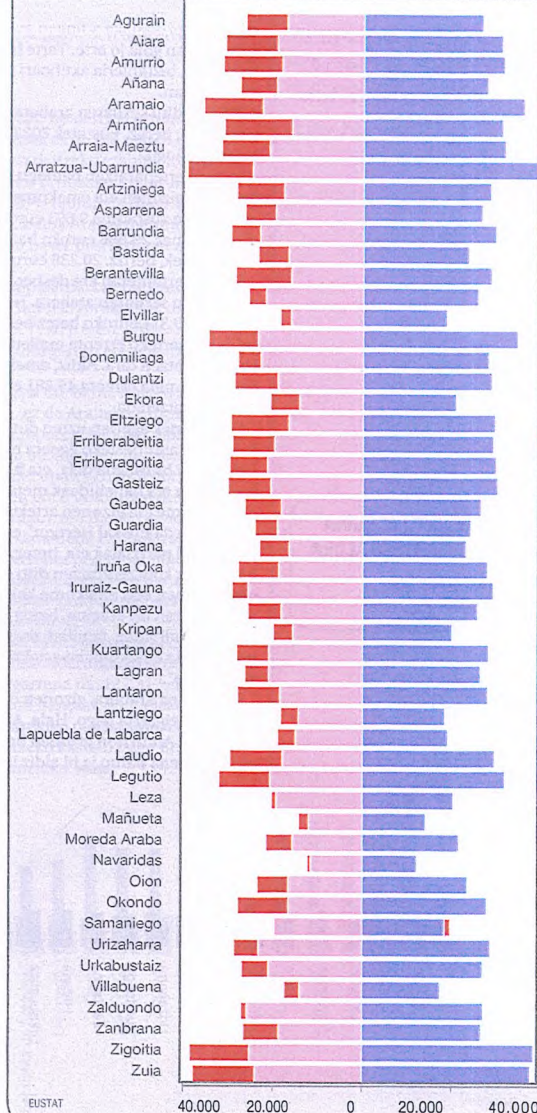
"EUOPARA BEGIRATU BEHAR DUGU ETA ZENTZU HORRETAN EZ GAUDE BATERE ONDO"

JON BERNAT ZUBIRI, EHUko IRAKASLEA

6 ALEA

BATEZ BESTEKO ERRENTA SEXUAREN ARABERA, UDALERRIKA

Emakumezkoen errenta
Gizonezkoen errenta
Diferentzia

EUSTAT

ALEA 7

diren bestelako onura ekonomikoak.

Laudion eta Amurrión, berriz, haustura dago industria sare zaharkituaren eta bizitegi eremu berrien artean. Agurainek eta Oionek landa profila dute, eta alde argiak daude hirigunearen eta periferiaren artean.

Gizarte bazterketa

Pobrezia edo gizarte bazterketa jasateko arrisku tasa %15,7 da Araban, estatuko batez bestekoa baino dezente txikiagoa (%25,8). Eta baita Europakoaren azpitik ere (%21). Hala adierazten dute INEK emandako datuek. Bestalde, lana duten biztanleen pobrezia arriskuaren tasa %7,6 da, eta DBEren (Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta) hartzaileak 10.185 izan ziren Araban 2024an, Arabako Foru Aldundiaren arabera.

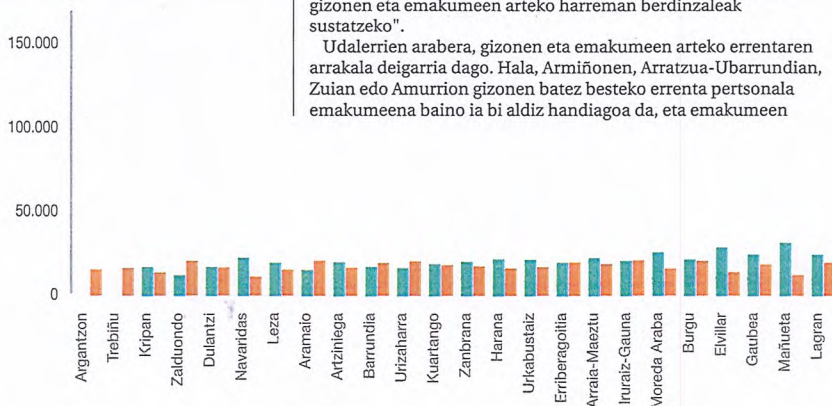
Zubiriren esanetan, DBEren ezarpenari esker hobeto dago Euskal Autonomia Erkidegoa beste komunitate batzuekin alderatuta. Hala ere, diru sarrerak bermatzeko errenta bultzatzeko eta igotzeko beharra ikusten du Zubirik. "Ez gara kontentatu behar, oraindik pobrezia altua dago Euskal Herriko hainbat udalerrian, eta benetan pobrezia epe luzean irtenbidea eman nahi baldin bazaio, gutxieneko errenta behar da, baina batez ere lanpostu onak eta soldata onak behar dira".

Sexuaren arabera arrakala

Halaber, kontuan izan behar da herritar bakoitzeko batez besteko kapitala aldatu egiten dela adinari eta sexuaren arabera. Lehenengo alderdiari dagokionez, errentak gora

BARNE PRODUKTU GORDINA ETA ERRENTA ARTEKO ALDEA

■ Barne produktu gordina
■ Errenta

egiten du pixkanaka adinean aurrera egin ahala, 55-59 urte bitarteko adin tartean goia jo arte. Tarte horretatik aurrera, behera egiten hasten da, biztanleria aktiboari lotutako adin tarreatatik urruntzen den heinean.

INEK ez ditu sexuaren arabera bereizitako datuak ematen udalerriak; beraz, Eustatek 2023. urteari buruz egindako txostenari begiratu diogu.

Sexuari erreparatzen badiogu, ohi bezala, aberastasunaren banaketa gizonen eta emakumeen artean oso desberdina da. Sexuen arteko alde absolutua 9.603 eurokoa da, gizonen alde. Araban bizi diren gizonek 29.886 euroko batez besteko errenta dute; emakumeek, berriz, 20.238 eurokoa.

Familia errentetan ere desberdintasunak daude hartzaile nagusiaren sexuaren arabera. Hartzaile nagusia gizonekoa bada, familiek 58.314 euroko batez besteko diru sarrerak dituzte, eta gehienak tarteko errenta mailetan eta errenta maila altuetan kontzentratzen dira. Aldiz, emakumea bada familiaren buru, batez besteko familia errenta 45.381 eurokoa da, eta geruza baxuetan kontzentratzen da.

Datu horiek agerian uzten dute emakumeak buru dituzten familien batez besteko egoera ekonomikoa gizonena baino nabarmen baxuagoa dela, eta horrek pobrezia erlatiborako arrisku handiagoa eta baliabideak metatzeko gaitasun txikiagoa dakartzala.

"Emakume eta gizonen arteko errenta disparekotasuna altua eta egonkorra da Euskal Herrian" esan du Zubirik. "Soldata kaskarrak, jardunaldi partzialak eta, berez, errenta pertsonal baxuko biztanleak kontzentratzen ditu emakumeak, emakumea klase sozial gisa ulertuta, edo emakume kolektiboa, eta horrek errenta pertsonalean du eragina, baina baita beste arlo batzuetan ere; arazo larria da, adibidez, familiak osatzeko, bikoteak sendotzeko eta gizonen eta emakumeen arteko harreman berdinezaleak sustatzeko".

Udalerrien arabera, gizonen eta emakumeen arteko errentaren arrakala deigarria dago. Hala, Armiñonen, Arratzua-Ubarrundian, Zuian edo Amurrión gizonen batez besteko errenta pertsonala emakumeena baino ia bi aldiz handiagoa da, eta emakumeen

errenta pertsonala gizonena baino handiagoa den udalerri bakarra Samaniego da.

Arabako Errioxaren paradoxa

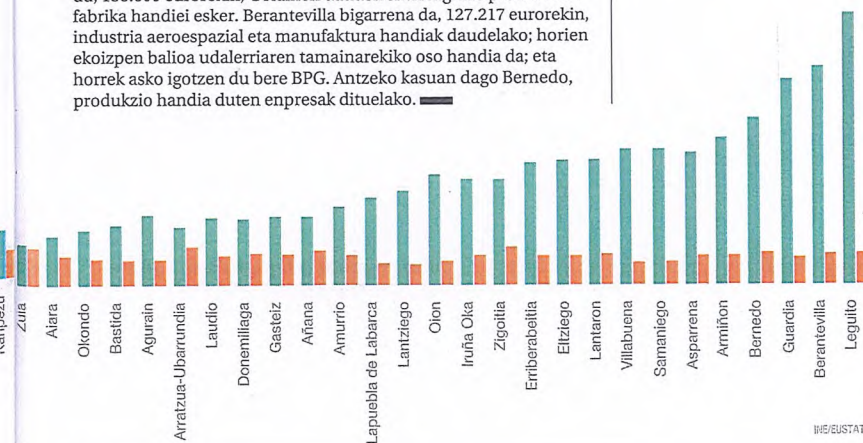
Paradoxikoa izan daiteke, baina Arabako udalerrien errenta pertsonalaren eta familiarraren rankinak ez du bat egiten udalerri edo eskualde baten "aberastasuna" markatzeko erabili ohi den Barne Produktu Gordinarekin. Arabako Errioxako Kuadrilla da horren adibiderik onena. Biztanleko BPG handiena duen Euskal Autonomia Erkidegoko eskualdea da, baina Arabako errenta pertsonal baxuena duena, herrialdeko batez bestekoaren oso azpitik.

Guardiako BPGak Euskadin eta Europen markak hausten ditu: 119.869 euro per capita, Arabako BPGaren ia hirukoitza; ondoren, Samaniego 79.589 euro, Villabuenan 79.476 euro... Alta, Villabuenan eta Samaniego errenta pertsonalaren bosgarren eta seigarren posizioan daude atzetik hasita.

Arabako Errioxak balio handia sortzen du, baina horren zati gehiena ez da aberastasun bihurtzen, ez da Arabako Errioxako familien poltsikoetara iristen. Batetik, upategi handiek eskualdean sortzen duten balio erantsia ez delako bizilagunen poltsikoetan geratzen. Bestetik balio erantsi handiko upategi handi horiek BPGA handitu dezakete baina tokiko eskulan gutxi erabiltzen dute eta etekinaren zati bat kanpoko jabeek ordaintzen diete. Gainera, gero eta upelategi gehiagoren jabe badira eskualdetik kanpoko enpresa handiak, eta irabaziak ez dira tokiko errenta pertsonal bihurtzen.

Ardogintzaz beste industriak herrialdean duen pisu nabarmena islatzen da ere hainbat udalerriko barne produktuan eta ez horrenbeste biztanleen eta familien errentan.

Legutiok biztanleko BPGren Arabako lehen posizioa okupatzen du, 158.600 eurorekin, Goiainen dauden siderurgiako produktuen fabrika handiei esker. Berantevilla bigarrena da, 127.217 eurorekin, industria aeroespazial eta manufaktura handiak daudelako; horien ekoizpen balioa udalerriaren tamainarekiko oso handia da; eta horrek asko igotzen du bere BPG. Antzeko kasuan dago Bernedo, produkzio handia duten enpresak dituelako.

"ERRENTA PERTSONAL BAXUKO BIZTANLEAK KONTZENTRATZEN DITU EMAKUMEAK"

JON BERNAT ZUBIRI, EHUKO IRAKASLEA